

матеріальних, інформаційних й інших ресурсів, особливе місце посідають кластери.

Слід також приділяти увагу питанням створення та постійного розвитку ефективних моделей активного партнерства з клієнтами, працівниками.

Бізнес-структури, які активно використовують інструменти виявлення та попередження проблем забезпечення відповідальності, що виникають на різних етапах створення цінності, формують відносно тривалі конкурентні переваги.

Список використаної літератури:

1. Кібік О.М. Корпоративна відповідальність підприємств портової діяльності / О.М. Кібік // Міжнародна транспортна інфраструктура, промислові центри та корпоративна логістика: матеріали Чотирнадцятої науково-практичної міжнародної конференції (7-9 червня 2018 р., м. Харків). – Харків: УкрДУЗТ, 2018. – С. 22-25.
2. Петрашко Л.П. Корпоративна відповідальність: крос-культурні моделі та бізнес-практики: монографія. – К.: КНЕУ, 2013. – 372 с.
3. Acciaro Michele. Corporate responsibility and value creation in the port sector/ Michele Acciaro // International Journal of Logistics: Research and Applications. 2015.- Vol. 18, No. 3. – P. 291–311. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://dx.doi.org/10.1080/13675567.2015.1027150>.

Ключові слова: корпоративна відповідальність, відповідальне співробітництво, зацікавлені сторони.

Ключевые слова: корпоративная ответственность, ответственное сотрудничество, заинтересованные стороны.

Key words: corporate responsibility, responsible cooperation, stakeholders.

КОТЛУБАЙ ВЯЧЕСЛАВ ОЛЕКСІЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент

ХАЙМІНОВА ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Сучасною особливістю сфери міжнародних відносин є розвиток інтеграційних процесів. Саме інтеграція є головним інструментом, який дозволив країнам-учасникам інтеграційних процесів прискорити свій

економічний розвиток на регіональному рівні і, відповідно, підвищити свій рівень конкурентоспроможності на світовому ринку.

Інтеграція є невід'ємною складовою розвитку сучасного світу, який вже перетворився на сукупність регіональних інтеграційних об'єднань.

Можна виділити два основні ефекти, які обумовлює процес інтеграції: демонстраційний ефект та ефект доміно. Сутність першого полягає у впливі успіхів інтеграційних об'єднань на бажання інших держав стати членом такого об'єднання. Так, наприклад, демонстраційний ефект ЄС стимулював до вступу до нього 10 країн Центральної та Східної Європи. Другий ефект ґрунтується на тому, що переорієнтація економічних зв'язків країн-членів на внутрішньо регіональне співробітництво внаслідок інтеграції змушує країни, які не увійшли до об'єднання, зазнавати певних перешкод та скорочувати обсяги торгівлі з країнами, що входять в об'єднання. Це, в свою чергу, в більшості випадків змушує такі країни здійснювати спробу вступити до цих інтеграційних об'єднань. Наприклад, так виникла «Група трьох» в Латинській Америці після того, як Мексика стала членом НАФТА (з нею підписали угоди про вільну торгівлю Венесуела і Болівія) [1].

Головним критерієм, який визначає стійкість і ефективність інтеграції, є високорозвинена і міцно усталена політична демократія з чітким поділом влади і верховенством закону в державах-партнерах. Тільки такий режим в змозі забезпечувати економічні, соціальні та культурні інтереси різних груп населення.

Європейський простір за своєю природою є унікальною частиною глобальної міжнародно-політичної системи. Якщо узагальнити головні цілі, які встановлені ЄС, то можна сказати, що Союз має сприяти підтримці миру, безпеки, сталому розвитку Землі, а також солідарності та взаємній повазі між народами, вільній та справедливій торгівлі, подоланню бідності і захисту прав і свобод людини, а також суворому дотриманню і розвитку міжнародного права, включаючи повагу принципів Статуту Організації Об'єднаних Націй [2].

Як відомо, інтеграція має свої етапи. Слід зазначити, що процесу інтеграції притаманні не тільки позитивні чинники. Негативні чинники можуть затягнути процес інтеграції на довгі роки або десятиліття, що призводить до застою економіки країн-учасниць інтеграційних процесів.

Якщо розглядати ЄС, то серед основних проблем, з якими він зіткнувся, можна виділити наступні. У 90-х рр. всередині ЄС почали проявлятися структурні проблеми, викликані поглибленням інтеграції та розширенням ЄС. Збільшення числа структурних підрозділів та їх функцій супроводжувалося бюрократизацією прийняття рішень на наднаціональному рівні.

Введення Євровалюти з єдиною валютою проводилося без координації економічної політики держав, фінансова криза. Відповідно з кризою суверенного боргу зіткнулися Іспанія, Португалія, Ірландія, а Греція опинилася на межі банкрутства.

Міграційна проблема почалася навесні 2015 р. внаслідок конфліктів в Сирії, Іраку, Афганістані, Африці, Україні, Південній Азії та інших

країн. За даними ООН, понад 1 мільйон біженців і мігрантів дісталися до Європи морем у 2015 р., приблизно 362000 осіб зробили це в 2016 р. [3].

Рішення Великої Британії залишити ЄС, так званий «Brexit». За результатами референдуму 23 червня 2016 р. за вихід Великої Британії зі складу ЄС проголосувало 51,9 % виборців [4].

Попри все, ЄС продовжує залишатися найбільш успішним інтеграційним об'єднанням з усіх існуючих не тільки на території Європи, але і в світі.

У даний час економіка Європейського Союзу є другою економікою в світі в номінальному виразі і відповідно до паритету купівельної спроможності. Так, у 2017 р. ВВП ЄС оцінювався у 15,3 трлн євро, що становить приблизно 22 % від обсягу світового ВВП [5].

На міжнародній арені ЄС прагне збільшити свою присутність в Азіатському регіоні, перш за все, в Центральній Азії. Це забезпечить економічне та політичне зростання ЄС і сприятиме зміцненню його впливу. Для цього ЄС уклав угоди з Казахстаном, Киргизстаном, Таджикистаном, Узбекистаном, Туркменістаном.

Для підтримки і відновлення своїх позицій у сфері зовнішньоекономічної безпеки Україна обрала шлях євроінтеграції. Завдяки своєму географічному положенню Україна потенційно є сполучною ланкою між країнами ЄС та Азії. Таким чином, для України існують передумови для створення на її території нових і розвитку вже існуючих маршрутів по з'єднанню Півдня з Заходом.

На своєму інтеграційному шляху до ЄС Україна знаходиться тільки на першому етапі. Так 1 вересня 2016 р. вступив в силу Договір про вільну торгівлю з ЄС. У сучасних умовах міжнародна економічна інтеграція України розвивається шляхом посилення участі національної економіки в світогосподарських зв'язках. Однією з найважливіших умов розвитку виробництва України на даному етапі є поступова інтеграція у відповідні ланцюжки світових виробників готової продукції, розвиток виробництв малого і середнього бізнесу, а також отримання і впровадження сучасних технологій. Одним з чинників розвитку виробництва в Україні є доступ до ринку збуту продукції країн ЄС.

Український бізнес має бути готовим до того, що європейський ринок є більш складним в питаннях конкуренції, який вимагає інших маркетингових підходів. Інша проблема полягає в тому, що виконання європейських стандартів потребує значних витрат, і не всі мають доступ до відповідних ресурсів [6].

За останні роки Україна продовжує нарощувати поставки товарів в ЄС. Так, доля ЄС у загальному експорті країни з 2013 р. до 2016 р. зросла з 25 % до майже 40 % [7].

Україні необхідно гармонізувати з ЄС норми в сфері технічного регулювання, фітосанітарних стандартів, що допоможе знизити нетарифні бар'єри і призведе до більш легкого і дешевого виходу на ринок. Слід удосконалити організаційно-правові заходи щодо підвищення якості інвестиційного клімату, надання безкоштовної допомоги на рівні

міністерств з метою консультацій експортоорієнтованих підприємств про можливі ринки збуту їх продукції в країнах ЄС.

Список використаної літератури:

1. Курзанцева Е.Е. Интеграция Украины и европейского союза в рамках соглашения об ассоциации: влияние на украинскую экономику [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://disser.spbu.ru/files/disser2/disser/TgtXNjQN1T.pdf>.
2. Treaty on European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://fchub.it/wp-content/uploads/2018/05/D-Reader_friendly_latest-version.pdf.
3. UNHCR Refugees Operational Portal [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/knowledge4policy/online-resource/unhcr-refugees-operational-portal_en.
4. BBC News [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/news>.
5. International Monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/external/index.htm>.
6. Котлубай В.О. Забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України / В.О. Котлубай // Економіко-правовий розвиток сучасної України: матер. VII Всеукр. наук. конф. студ., аспір. та молодих вчених (м. Одеса, 17-18 листоп. 2017 р.) / за ред. д.е.н., проф. О.М. Кібик. – Одеса: Фенікс, 2017. – С. 82-85.
7. Доля експорту з України в ЄС виросла в 1,6 рази за три роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cfts.org.ua/news/2017/03/02/dolya_eksporta_iz_ukrainy_v_es_vyroslo_v_16_raza_za_tri_goda_39313/.

Ключові слова: інтеграція, міжнародні відносини, експорт, ЄС, торгівля, об'єднання.

Ключевые слова: интеграция, международные отношения, экспорт, ЕС, торговля, объединение.

Key words: integration, international relations, export, EU, trade, association.

ПРИМАЧЕНКО ІВАН ФЕДОРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: В ОЧІКУВАННІ ЗМІН

Економічна політика сучасної України бере свої початки в жовтні 1991 року, коли Верховна Рада схвалила «Основні напрями економічної політики України в умовах незалежності», в яких вимагалась «Докорінна структурна перебудова народного господарства, кардинальні зміни в